

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/32/2013
Identifikačné číslo spisu:	2310216967
Dátum vydania rozhodnutia:	15.01.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:2310216967.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávneného BENCONT INVESTMENTS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Astrová 2/A, IČO: 36 432105 v dovolacom konaní zastúpeného advokátskou kanceláriou verita, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Karpatská č. 18, v mene ktorej koná JUDr. Jozef Novák advokát a konateľ, proti povinnej L. K., bytom J., o vymoženie 1.655,26 Eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Galanta pod sp.zn. 12 Er 812/2010, o dovolaní oprávneného proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 29. februára 2012 sp.zn. 10 CoE 230/2011, takto

rozhodol:

Dovolanie oprávneného o d m i e t a .
P povinnej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Oprávnený podal súdnemu exekútorovi návrh na vykonanie exekúcie na vymoženie sumy 1.655,26 Eur s príslušenstvom. Povinnosť povinnej zaplatiť mu vymáhanú sumu preukazoval k návrhu pripojeným rozhodcovským rozsudkom z 21. mája 2010, sp.zn. B1209023 vydaným Stálym rozhodcovským súdom zriadeným pri spoločnosti ROZHODCOVSKÁ, ARBITRÁŽNA a MEDIÁČNÁ, a.s., so sídlom v Bratislave, Trnavská cesta 7. Súdny exekútor následne požiadal v zmysle § 44 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „Exekučný poriadok“) Okresný súd Galanta o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie.

Okresný súd Galanta (exekučný súd) uznesením zo 10. mája 2011 č.k. 12 Er 812/2010-27 žiadosť súdneho exekútora JUDr. Pavla Halása o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietol. Na odôvodnenie svojho rozhodnutia uviedol, že z rozhodcovského rozsudku, na poklade ktorého sa vykonanie exekúcie navrhuje, vyplýva, že povinný bol zaviazaný na splnenie povinnosti z dôvodu, že nesplatil úver poskytnutý mu právnym predchodcom oprávneného (Poštová banka, a.s.) na základe zmluvy o úvere. S prihliadnutím na povahu účastníkov a obsah tejto zmluvy dospel k záveru, že ide o zmluvu o spotrebiteľskom úvere uzavretú podľa zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a na vec treba preto aplikovať výkladové pravidlá Smernice Rady 93/13/EHS o neprimeraných

podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „Smernica“) a príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka. Vychádzal z názoru, že v exekučnom konaní súd je povinný už pri rozhodovaní o žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku ex offio posúdiť rozpor exekučného titulu so zákonom, a teda povahu zmluvnej podmienky (rozhodcovskej doložky), ktorou je založená právomoc rozhodcovského súdu vo veci konať a rozhodnúť, z hľadiska jej primeranosti (priateľnosti). Za základ svojho rozhodnutia vzal zistenie, že rozhodcovský súd vyvodil svoju právomoc konať a rozhodnúť o žalobe na splnenie povinnosti vrátiť úver aj s príslušenstvom, z bodu 9.2 Obchodných podmienok pre úver (verzia 1/2006), v ktorom je obsiahnutá rozhodcovská doložka, podľa ktorej akékoľvek spory, ktoré vzniknú zo zmluvy o úvere a obchodných podmienok (ZoÚ a OP), budú riešené dohodou. V prípade nedosiahnutia dohody klient prijíma návrh Banky na riešenie vzájomných sporov vzniknutých na základe alebo súvisiacich s ZoÚ a OP, vrátane sporov o platnosť, výklad a zánik ZoÚ a OP, v rozhodcovskom konaní pred Stálym rozhodcovským súdom zriadenom pri spoločnosti ROZHODCOVSKÁ, ARBITRÁŽNÁ a MEDIÁČNÁ, a.s. (RAM) podľa jeho vnútorných predpisov s tým, že strany sporového konania sa rozhodnutiu RAM podriadia, že toto rozhodnutie bude pre nich konečné a záväzné a že miestom rozhodcovského konania je Bratislava. Podľa exekučného súdu uvedená rozhodcovská doložka nebola dojednaná individuálne, čo zjavne vyplýva z jej zaradenia do Obchodných podmienok pre úver ako súčasť formulárovej (typovej, adhézne) zmluvy, ktorá splynula s ostatnými štandardnými podmienkami zmluvy. Povinná mohla zmluvu odmietnuť len ako celok, alebo sa podrobiť všetkým podmienkam poskytnutia úveru, teda aj rozhodcovskému konaniu. Rozhodcovská doložka odníma povinnej možnosti požiadať o riešenie prípadného sporu na súde v mieste jej bydliska, lebo deleguje všetky právomoci len na rozhodcovský súd zvolený oprávneným, ktorého sídlo je v Bratislave. Znemožňuje teda spotrebiteľovi zvoliť si spôsob riešenia prípadného sporu a ponecháva ho výlučne na vôli dodávateľa. Núti spotrebiteľa podrobiť sa výlučne rozhodcovskému konaniu. Dospel k záveru, že táto rozhodcovská doložka spôsobuje nerovnováhu medzi zmluvnými stranami, a to v neprospech povinnej (spotrebiteľa), a je preto neprijateľnou podmienkou a ako taká bola už od počiatku neplatnou v zmysle § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ). Na základe uvedeného považoval oprávneným predložený exekučný titul za materiálne nevykonateľný a absenciu tejto jeho vlastnosti za neodstrániteľnú prekážku brániacu vo vykonaní exekúcie, z ktorého dôvodu žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie nevyhovelo.

Krajský súd v Trnave na odvolanie oprávneného uznesením z 29. februára 2012 sp.zn. 10 CoE 230/2011 uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil. V celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi exekučného súdu. Za správny, zákonu zodpovedajúci považoval jeho právny názor, podľa ktorého zmluva o úvere uzavretá medzi právnym predchodcom oprávneného a povinným, je zmluvou o spotrebiteľskom úvere. Mal za to, že exekučný súd pred vydaním poverenia na vykonanie exekúcie je predovšetkým povinný podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku na návrh alebo aj bez návrhu skúmať, či exekučný titul spĺňa materiálne a formálne podmienky vykonateľnosti a v prípade, ak zistí rozpor exekučného titulu so zákonom, musí aj adekvátne procesne zareagovať. Exekučný súd totiž nemôže rezignovať na možnosť odopretia vykonania exekúcie na podklade titulu odporujúceho zákonu. To platí aj v prípade nevyvolania konania o zrušenie rozhodcovského rozsudku spotrebiteľom. Poukázal na to, že v prípade zaoberania sa splnením podmienok udelenia poverenia neprijíma žiadne rozhodnutie, ktorým by sa pasoval do pozície opravného súdu; môže však za určitých okolností takémuto titulu odoprieť vykonateľnosť. I podľa jeho názoru je rozhodcovská doložka neprijateľná už len preto, že tu na neprijateľnosť treba usudzovať aj v prípadoch podoby doložky poskytujúcej spotrebiteľovi na výber medzi rozhodcovským a všeobecným súdom, nútiacej ho však pre prípad zvolenia rozhodcovského súdu dodávateľom podrobiť sa právomoci rozhodcovského súdu. V prejednávanej veci rozhodcovská doložka mala dokonca charakter výlučnej rozhodcovskej doložky. Logickým dôsledkom toho však musel byť i ďalší záver, podľa ktorého neplatná rozhodcovská doložka nemohla platne založiť právomoc rozhodcovského súdu na prejednanie veci a ani na vydanie rozhodnutia, ktoré by následne mohlo požívať náležitú ochranu v procese exekučného vymáhania ním priznanej pohľadávky. Rozhodcovský rozsudok nemôže byť teda zákonným exekučným titulom na vykonanie exekúcie. Považoval preto rozhodnutie exekučného súdu, ktorým zamietol žiadosť exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, za vecne správne.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal včas dovolanie oprávnený. Navrhol, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zmenil a poveril súdneho exekútora vykonaním exekúcie, alebo aby uznesenie odvolacieho súdu a uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil dovolacími dôvodmi uvedenými v ustanovení § 241 ods. 2. písm. a/, b/, c/ O.s.p.; dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s ustanoveniami § 237 písm. d/, e/, f/ O.s.p. (v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo, nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, účastníkom konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom). Podľa názoru dovolateľa právoplatný rozhodcovský rozsudok disponuje atribútom právnej záväznosti rovnako ako právoplatný rozsudok všeobecného súdu, a je po uplynutí lehoty na plnenie vykonateľný, t.j. spôsobilý byť podkladom pre exekúciu. Právoplatný rozhodcovský rozsudok je teda prekážkou pre opätovné prejednanie veci. Exekučný súd nie je preto oprávnený skúmať „materiálnu správnosť rozhodcovského rozsudku, rozhodcovské konanie, ani zmluvu, na základe ktorej bol vydaný.“ Ak tak exekučný súd v danej veci urobil, konal v rozpore s ustanovením § 159 ods. 3 O.s.p. Za neprijateľné považoval ďalej to, aby súd poprel právoplatnosť a vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku, hoci sa nepodal návrh na začatie konania o jeho zrušení, podanie ktorého bolo podľa zákona potrebné (§ 40 zákona o rozhodcovskom konaní). Ak napriek tomu konanie prebehlo, ide o prípad vady uvedenej v § 237 písm. e/ O.s.p.. Taktiež namietal, že postupom súdov mu bola odňatá možnosť konať pred súdom a bolo porušené jeho právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd. Odňatie možnosti odôvodnil tým, že mu nebolo umožnené riadne a zákonným spôsobom uplatniť priznané právo z rozhodcovského rozsudku v exekučnom konaní a že prvostupňový i odvolací súd nedostatočne odôvodnili svoje rozhodnutia. Nesúhlasil s názorom exekučného súdu, že v exekučnom konaní je exekučný súd oprávnený ex offio skúmať meritórny súlad rozhodcovského rozsudku s hmotnoprávnou úpravou a teda, že z úradnej moci je oprávnený rozhodovať o neprijateľnosti rozhodcovskej doložky. Podľa oprávneného exekučného súdu to neumožňuje žiadne zákonné ustanovenie. Pri skúmaní dôvodov zamietnutia žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku sa exekučný súd musí obmedziť len na také dôvody, ktoré majú povahu skutkovo zjavných dôvodov. Nemôže preskúmať rozhodcovský rozsudok z hľadiska jeho súladu so všeobecne záväznými predpismi. Exekučný súd nie je totiž vecne príslušný vo veci konať ako súd vyššej inštancie, kasačný súd alebo súd konajúci o opravnom prostriedku (zákon mu neumožňuje vykonávať dokazovanie vo veci samej, zrušiť alebo zmeniť výrok rozsudku, ktorým sa rozhodlo vo veci samej). Rovnako ani ustanovenie § 45 zákona o rozhodcovskom konaní neumožňuje exekučnému súdu skúmať vecnú správnosť rozhodcovského rozsudku, teda hodnotiť skutkovú a právnu stránku prípadu. Tejto zásade zodpovedá aj vymedzenie dôvodov pre zastavenie exekúcie, včítane dôvodu uvedeného pod písm. c/ ustanovenia § 45 ods. 1 citovaného zákona (toto ustanovenie odkazuje nie na konkrétny obsah plnenia, ale na jeho povahu). V exekučnom konaní je exekučný súd oprávnený posúdiť neprijateľnosť zmluvnej podmienky ex offio len v prípadoch uvedených v § 45 ods. 1 a ods. 2 Zákona o rozhodcovskom konaní, a to len pokiaľ ide o rozpor priznaného plnenia so zákonom alebo dobrými mravmi. Dovolanie odôvodnil tiež tým, že súdy nižších stupňov na uvedený zmluvný vzťah nesprávne aplikovali ustanovenie § 53 ods. 4 písm. r/ OZ, ktoré v čase dojednania rozhodcovskej doložky nebolo ani účinné.

Povinná sa k dovolaniu oprávneného nevyjadрила.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno dovolaním napadnúť.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu.

V zmysle § 239 ods. 1 O.s.p. je dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu prípustné, ak a/ odvolací

súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Uznesenie odvolacieho súdu, ktoré napadol oprávnený dovolaním, nemá znaky žiadneho z vyššie uvedených uznesení. Odvolací súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa, dovolanie ale nesmeruje proti potvrdzujúcemu uzneseniu uvedenému v ustanovení § 239 ods. 2 písm. a/ až c/ O.s.p. Dovolanie oprávneného preto podľa § 239 ods. 1 a ods. 2 O.s.p. prípustné nie je.

Prípustnosť dovolania oprávneného by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných vád vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. ale nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Oprávnený procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/, b/, c/, g/ O.s.p. netvrdil a existencia týchto vád nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Dovolateľ v dovolaní výslovne namieta existenciu vady uvedenej v § 237 písm. d/ O.s.p., tvrdiac, že exekučný súd opätovne vec prejednal, existenciu vady uvedenej v § 237 písm. e/ O.s.p., tvrdiac, že nebol podaný návrh na zrušenie rozhodcovského rozsudku, hoci podľa zákona to bolo potrebné a naostatok aj vadu spočívajúcu v odňatí možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., ktorú oprávnený vidí v odmietnutí jeho práva na uspokojenie priznanej pohľadávky v exekučnom konaní, hoci zákonné podmienky k tomu neboli splnené a v nedostatočnom odôvodnení rozsudkov.

I. K prvému dovolateľom namietanému dôvodu, dovolací súd uvádza nasledovné:

Podľa § 159 ods. 3 O.s.p. len čo sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať znova.

Prekážka rozsúdenej veci (*rei iudicatae*) patrí k procesným podmienkam konania a jej existencia (zistenie) v každom štádiu konania vedie k zastaveniu konania. Jej podstata spočíva v tom, že právoplatný rozsudok predstavuje vec rozsúdenú, v ktorom prípade sa vylučuje možnosť totožnú vec znova prejednať a o nej rozhodnúť. O tú istú vec ide vtedy, keď v novom konaní ide o ten istý nárok

alebo stav, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté, a ak sa týka rovnakého predmetu konania a tých istých osôb. Ten istý predmet konania je daný vtedy, ak ten istý nárok alebo stav vymedzený žalobným petitom vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, z ktorých už bol pôvodne uplatnený (t.j. ak vyplýva z rovnakého skutku). O totožnosť účastníkov ide najmä vtedy, ak v novom konaní ide o ten istý nárok medzi tými istými účastníkmi. Konanie sa týka tých istých osôb aj v prípade, ak v novom konaní vystupujú právni nástupcovia pôvodných účastníkov konania, či už z dôvodu univerzálnej alebo singulárnej sukcesie. Toto procesné ustanovenie sa uplatní aj v exekučnom konaní (§ 251 ods. 4 O.s.p.).

V posudzovanej veci z obsahu spisu vyplýva, že predmetnému exekučnému konaniu nepredchádzalo žiadne iné exekučné konanie s tým istým predmetom konania, ktoré by sa týkalo tých istých účastníkov a ktoré by s konečnou platnosťou bolo skončené inak, ako vymožením (uspokojením) vymáhanej pohľadávky. Prekážku rozsúdenej veci pre exekučné konanie netvorí právoplatný rozhodcovský rozsudok vydaný v rozhodcovskom konaní, a to ani vtedy, ak exekučný súd skúma, či exekučný titul vydaný vo forme rozhodcovského rozsudku, je materiálne vykonateľný. Z povahy rozhodcovského konania, ktoré je v zákonom vymedzených prípadoch alternatívnou možnosťou k súdnemu sporovému konaniu, totiž vyplýva, že jeho výsledkom môže byť titul, splnenia ktorého sa možno domáhať vykonaním exekúcie. Rozhodcovské konanie nemá charakter exekučného (vymáhacieho konania), preto ním nemôže byť založená prekážka tzv. „duplicitnej“ exekúcie. Oprávnená neopodstatnene preto namieta, že súdy nižších stupňov zaťažili konanie vadou uvedenou v § 237 písm. d/ O.s.p.

II. Podľa názoru oprávneného je konanie súdov nižších stupňov postihnuté aj vadou podľa § 237 písm. e/ O.s.p., ktorá mala spočívať v tom, že nebol podaný návrh na zrušenie rozhodcovského rozsudku, hoci podľa zákona to bolo potrebné.

Podľa dovolacieho súdu a takúto vadu v posudzovanej veci nejde.

Ustanovenie § 237 písm. e/ O.s.p. zakladá prípustnosť dovolania z dôvodu nedostatku jednej z neodstrániteľných podmienok konania, návrhu n a začatie konania; a k konanie prebieha napriek nedostatku návrhu a nejde o prípad, kedy súd môže konať aj bez návrhu, je treba konanie zastaviť.

Exekučný súd ale v danej veci začal konať na základe žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, o ktorej bol povinný rozhodnúť do 15 dní od jej doručenia (§ 44 Exekučného poriadku). V tomto prípade z určujúceho - obsahového - hľadiska (§ 41 ods. 2 O.s.p.) nejde zo strany oprávneného o námietku nedostatku návrhu na začatie konania v zmysle ustanovenia § 237 písm. e/ O.s.p., ale o námietku inú, ktorú oprávnený uvádza vo väzbe na otázku zákonnosti a vecnej správnosti postupu súdov nižších stupňov.

III. Oprávnený v dovolaní tiež namieta, že súdy mu v konaní odňali možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné, ak bola účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom.

Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je procesne nesprávny postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníma možnosť pred ním konať a uplatňovať (realizovať) procesné oprávnenia účastníka občianskeho súdneho konania priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv. Súdna prax je jednotná v tom, že za porušenie práva v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. treba považovať aj rozhodnutie exekučného súdu o zamietnutí žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, ak pre takéto rozhodnutie neboli splnené zákonom stanovené podmienky. Výsledkom takéhoto rozhodnutia je totiž zastavenie exekúcie, čím sa oprávnenému v exekučnom konaní odopiera právo na výkon vykonateľného rozhodnutia (porovnaj uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 6 Cdo 24/2010 a sp.zn. 3 Cdo 209/2008).

Dovolací súd preto skúmal, či v danej veci nejde o túto vadu konania.

V rámci prieskumu rozhodnutí súdov z hľadiska uvedenej vady bolo kľúčové zodpovedanie otázky, či exekučný súd, ktorý koná o návrhu na nútený výkon právoplatného rozhodcovského rozsudku, je pri rozhodovaní o žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie oprávnený aj bez návrhu (ex offa) posúdiť (ne)súlads exekučného titulu so zákonom z hľadiska platnosti rozhodcovskej doložky, na základe ktorej rozhodcovský súd založil svoju právomoc.

Podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku súd preskúma žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul; ak ide o exekučné konanie vykonávané na podklade rozhodnutia vykonateľného podľa § 26 zákona č. 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov, exekučný titul sa nepreskúma. Ak súd nezistí rozpor žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrhu na vykonanie exekúcie alebo exekučného titulu so zákonom, do 15 dní od doručenia žiadosti písomne poverí exekútora, aby vykonal exekúciu, táto lehota neplatí, ak ide o exekučný titul podľa § 41 ods. 2 písm. c/ a d/. Ak súd zistí rozpor žiadosti alebo návrhu alebo exekučného titulu so zákonom, žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie uznesením zamietne. Proti tomuto uzneseniu je prípustné odvolanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už v uznesení z 13. októbra 2011 sp.zn. 3 Cdo 146/2011 uverejnenom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 3 rok 2012 pod rad. č. 46, (dostupnej na internetových stránkach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nssr.gov.sk), zaujal stanovisko, že pokiaľ oprávnený v návrhu na vykonanie exekúcie označí za exekučný titul rozsudok rozhodcovského súdu, je exekučný súd oprávnený a zároveň povinný skúmať, či rozhodcovské konanie prebehlo na základe uzavretej rozhodcovskej zmluvy. Vychádzal pritom z jednotného názoru súdnej praxe, že už v štádiu posudzovania splnenia zákonných predpokladov pre poverenie súdneho exekútora na vykonanie exekúcie, sa exekučný súd v zmysle § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, okrem iného zaoberá tým, či rozhodnutie (iný titul) uvedené v návrhu na vykonanie exekúcie bolo vydané v súlade so zákonom, t.j. či bolo vydané orgánom s právomocou na jeho vydanie a či z hľadísk zakotvených v príslušných právnych predpisoch ide o rozhodnutie (iný titul) vykonateľné tak po stránke formálnej (z pohľadu právneho predpisu upravujúceho konanie, v ktorom bolo vydané), ako aj materiálnej (z aspektu obsahových náležitostí rozhodnutia - jednak určitosť, zrozumiteľnosť, a presnosť označenia subjektov práv a povinností, jednak vyjadrenia uložených povinností, ktorá sa má nútene vykonať).

Exekučný súd je teda už v štádiu posudzovania splnenia zákonných predpokladov pre poverenie súdneho exekútora na vykonanie exekúcie bezpochyby oprávnený posúdiť, či oprávneným označený exekučný titul (ne)bol vydaný k tomu kompetentným orgánom (túto skutočnosť napokon nepopiera ani dovolateľ). Význam tohto oprávnenia tkvie v tom, že ak exekučný titul vydal orgán, ktorý k tomu nemal právomoc, ide o rozhodnutie ničotné, nevyvolávajúce žiadne právne účinky. Takéto rozhodnutie nespĺňa predpoklad materiálnej vykonateľnosti (záväznosť) a na jeho základe nemožno preto viesť nútený výkon rozhodnutia.

Osobitosť postavenia rozhodcovského súdu spočíva medzi iným v tom, že jeho právomoc vec prejednať a rozhodnúť sa odvodzuje od rozhodcovskej zmluvy. Predpokladom právomoci rozhodcovského súdu je teda platné uzavretie rozhodcovskej zmluvy medzi zmluvnými stranami a to, či už vo forme osobitnej zmluvy alebo rozhodcovskej doložky. Ak teda právomoc rozhodcovského súdu je závislá od existencie platnej rozhodcovskej zmluvy a exekučný súd má povinnosť v zmysle § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, okrem iného, zisťovať rozpor exekučného titulu so zákonom, t.j. aj to, či bol vydaný orgánom s právomocou na jeho vydanie, je logické, že exekučný súd musí pri tomto zisťovaní posúdiť, nielen to, či rozhodcovská zmluva bola medzi zmluvnými stranami vôbec uzavretá, ale aj to, či bola uzavretá platne. Iba platná rozhodcovská zmluva môže totiž založiť právomoc rozhodcovského súdu na jej základe určitú vec prejednať a rozhodnúť; absolútna neplatnosť právneho úkonu má za následok, akoby právny úkon nebol nikdy uzavretý.

Uvedené možno podľa dovolacieho súdu zhrnúť tak, že exekučný súd, ktorý koná o návrhu na nútený výkon právoplatného rozhodcovského rozsudku, ak má pre to dostatok skutkových a právnych poznatkov, je v zmysle ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku oprávnený a zároveň povinný už v štádiu rozhodovania o žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie aj bez návrhu (ex offo) skúmať, či rozhodcovská zmluva medzi zmluvnými stranami bola uzavretá platne. Ak exekučný súd zistí, že právomoc rozhodcovského súdu bola založená na základe neplatnej rozhodcovskej zmluvy, prislúcha mu právo vyvodiť všetky dôsledky vyplývajúce z príslušných právnych predpisov pre to, aby zmluvná strana nebola uvedenou doložkou viazaná.

Nemožno preto prisvedčiť dovolateľovi v tom, že zo žiadneho ustanovenia procesného predpisu exekučnému súdu nevyplýva oprávnenie posúdiť (ne)súlady rozhodcovského rozsudku so zákonom z hľadiska platnosti rozhodcovskej doložky.

Uvedený postup exekučného súdu nebol posudzovaním vecnej správnosti rozsudku rozhodcovského súdu a nesmeroval k „zrušeniu“ tohto rozhodnutia; exekučný súd si ani neosvojoval postavenie odvolacieho súdu, tak ako to mylne tvrdil v svojom dovolaní dovolateľ. Skúmaním platnosti rozhodcovskej doložky exekučný súd len realizoval svoje oprávnenie vyplývajúce mu z ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, t.j. oprávnenie posúdiť, či tento exekučný titul je alebo nie je v rozpore so zákonom.

K samotnému záveru exekučného súdu v súvislosti s rozhodcovskou doložkou (jej prijateľnosť a teda platnosť) treba uviesť, že v danom prípade mal exekučný súd k dispozícii rozhodujúce skutkové podklady, z ktorých bol schopný získať potrebné informácie o skutkovom a právnom stave (z rozhodcovského rozsudku z 21. mája 2010, sp.zn. B1209023 vydaného Stálym rozhodcovským súdom zriadeným pri spoločnosti ROZHODCOVSKÁ, ARBITRÁŽNA a MEDIAČNÁ, je okrem iného zrejmé, že rozhodcovský súd založil svoju právomoc na ustanovení bodu 9.2 Obchodných podmienok pre úver verzia 1/2006, na zmluve o úvere z 12.septembra 2006). Otázku prijateľnosti rozhodcovskej doložky skúmal v súlade s výkladovými pravidlami Smernice len z hľadísk, ktoré Smernica v čl. 3, bod 1. a 2. (individuálne dojednanie podmienky) a v čl. 3 ods. 3, bod 1. písm. q/ (vyžadovanie prejednávania sporov výlučne rozhodcovským súdom) výslovne pripúšťa. Jeho skutkové závery, ktoré urobil, majú povahu zjavných skutkových zistení vyplývajúcich z vyššie uvedených podkladov. Záver exekučného súdu o tom, že skúmaná rozhodcovská doložka je neprijateľná a preto je neplatná, nie je v zjavnom rozpore s účelom a zmyslom Smernice a ani v zjavnom rozpore s obsahom spisu. Listiny, ktoré mal exekučný súd k dispozícii, takýto záver umožňovali.

V tejto súvislosti pre úplnosť treba dodať, že oprávnený mylne v dovolaní tvrdí, že exekučný súd postupoval v rozpore so zákonom, keďže ustanovenie § 53 ods. 4 písm. r/ OZ, nebolo v čase dojednávania rozhodcovskej doložky účinné. Citované zákonné ustanovenie totiž podáva len príkladný výpočet neprijateľných podmienok uvedených v spotrebiteľských zmluvách. Prijateľnosť podmienok uvedených v spotrebiteľskej zmluve bolo preto možné skúmať aj z iných hľadísk, než v tomto ustanovení výslovne uvedených, najmä z tých, ktoré boli v súlade s výkladovými pravidlami Smernice tak, ako tomu bolo v danom prípade.

Keďže exekučný súd zistil už pri postupe podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, že exekučný titul vo forme rozhodcovského rozsudku predloženého oprávneným je v rozpore so zákonom, dospel k správne záveru, že nie sú splnené podmienky pre udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Pokiaľ súd prvého stupňa predmetnú žiadosť zamietol a odvolací súd jeho rozhodnutie potvrdil, nešlo o prípad zamietnutia žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, hoci pre toto rozhodnutie neboli splnené zákonné predpoklady. Postup súdov nižších stupňov nemal preto za následok odňatie možnosti oprávnenému pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Podľa názoru dovolacieho súdu nie je opodstatnená ani námietka dovolateľa týkajúca sa nedostatočného odôvodnenia písomného vyhotovenia rozhodnutí exekučného a odvolacieho súdu.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhované dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Podľa § 167 ods. 2 O.s.p. ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

Je nepochybné, že jedným z aspektov na spravodlivý proces je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky relevantné právne a skutkové otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (IV. ÚS 115/03). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán, avšak s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, I. ÚS 353/06, II. ÚS 220/08, III. ÚS 12/07, IV. ÚS 163/08).

Štruktúra práva na odôvodnenie je rámcovo upravená vo vyššie citovanom ustanovení. Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 ods. 3 O.s.p.). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní však nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

V preskúmvanej veci dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia súdov nižších stupňov zodpovedajú vyššie uvedeným požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí. Exekučný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, k akým skutkovým záverom dospel, ktoré právne predpisy aplikoval na prejednávajúcu vec a z akých právnych záverov vychádzal. Prijatý záver o nesplnení podmienok pre vyhovieť žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie vysvetlil zrozumiteľne a v dostatočnom rozsahu. Odvolací súd sa stotožnil s dôvodmi rozhodnutia exekučného súdu, sám tieto dôvody doplnil a tiež vysvetlil, prečo sa nestotožnil s námietkami oprávnenej uvedenými v odvolaní. Odôvodnenie dovolaním napadnutého uznesenia dalo tak odpoveď na relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany oprávneného keď v dostatočnom rozsahu zodpovedalo, prečo nemohlo byť vyhovieť žiadosti požadovanej súdnym exekútorom. Okolnosť, že táto odpoveď neúspešného oprávneného neuspokojuje neznamena, že odôvodnenie nespĺňa parametre zákonného rozhodnutia v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p.; za odňatie možnosti konať pred súdom v žiadnom prípade nemožno považovať to, že dovolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv či požiadaviek oprávneného.

Možno zhrnúť, že z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplyva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Podľa dovolacieho súdu skutkové a právne závery odvolacieho súdu nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky; odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu ako celok požiadavky zákona na odôvodnenie rozhodnutia spĺňa.

IV. Dovolateľom namietané ďalšie vady konania súdov nižších stupňov, t.j. že ich konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a že ich rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. b/, c/ O.s.p.), sú síce prípustnými dovolacími dôvodmi, samotné ale prípustnosť dovolania nezakladajú. Dovolanie je v ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku upravené ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nemožno podať proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu; pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky prípustnosti dovolania, nemožno napadnuté rozhodnutie podrobiť vecnému prieskumu a preto ani zohľadniť prípadné vecné nesprávnosti rozhodnutia.

Keďže prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 239 O.s.p. a neboli zistené ani vady konania v zmysle § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie oprávneného podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p., ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol.

V dovolacom konaní úspešnej povinnej vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti oprávnenému, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky jej však žiadne trovy dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že nepodala návrh na ich priznanie.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.